

SLOVO NA ÚVOD

Všetkým priaznivcom prekladu prinášame tento rok už siedme číslo zborníka *Prekladateľské listy*. Každé číslo je zdrojom poznatkov a inšpirácie nielen pre akademickú obec, ale i pre laickú verejnosť, preto sa tešíme, že vďaka nezištnej a usilovnej práci jeho tvorcov a finančnej podpore Filozofickej fakulty Univerzity Komenského bude tento zborník ešte nejaký ten rôčik vychádzať a poskytovať tak priestor študentom, čerstvým absolventom, začínajúcim teoretikom prekladu a prekladateľom na publikovanie.

Je potešiteľné, že stále máme na Slovensku veľa nadšených prekladateľských študentov, ktorí sa chcú o svoje teoretické i praktické vedomosti podeliť so študentmi na iných školách a snáď nimi aj inšpirovať starších kolegov. Tento rok v zborníku uverejňujeme 9 zaujímavých príspevkov. Čo sa týka zastúpenia škôl, usilovali sme sa o vyváženosť, a tak tri práce pochádzajú z pera študentov, absolventov a doktorandov z Univerzity Komenského, štyri práce z Univerzity Konštantína Filozofa a dve práce z Univerzity Mateja Bela. Už tradične štúdie prinášajú nové pohľady na „tradičné“ typy prekladu a predstavujú tiež úvodné sondáže do doposiaľ málo zmapovaných typov prekladu. V tohtoročnom čísle sa bližšie pozrieme napríklad na preklad animovaných filmov, videohier či preklad titulkov v divadle. Viaceré práce stručne zhrňujú najdôležitejšie zistenia zo študentských záverečných prác a uverejňujeme ich na základe odporúčania školiteľov či pedagógov.

V prvom príspevku sa Adriana Bukaiová zaoberá problémom prekladu proprií v animovaných filmoch. V našom prostredí ide o doposiaľ neprebádaný prekladateľský problém, a tak istotne poslúži ako zdroj poznania a inšpirácie pre študentov i kolegov z praxe. Autorka nielen podrobne analyzuje a interpretuje preklad zvoleného diela, ktorého autorkou je vynikajúca slovenská prekladateľka Mirka Brezovská, v súvislosti s tromi zložkami AVD, jazykom, zvukom a obrazom, ale v mnohých prípadoch ponúka vlastné inšpiratívne riešenia.

Mária Hrozáňová sa v príspevku venuje prekladu „vikinskej angličtiny“ v knihe *Ako si vycvičiť draka*, ktorého autorom je úspešný slovenský prekladateľ Ota- kar Kořínek. Čitatelia sa dozvedia nielen názory prekladateľa na danú problematiku, ale autorka im predostrie aj zaujímavé výsledky kvantitatívneho prieskumu, ktorý urobila medzi primárnymi recipientmi zvoleného diela.

Koncepcia prekladu je téma článku Mariána Kabáta. Autor tomuto pôvodne Vilikovského termínu vnáša nového ducha, keď odlišuje koncepciu formálnu a jazykovú. Na základe detailného rozboru prekladu knihy S. Kinga *Duma Key*, obohatenému o vyjadrenia prekladateľky, ktorá mu poskytla rozhovor, deklaruje možné následky nevhodne zvolenej jazykovej i formálnej koncepcie.

Mária Koscelníková si v príspevku posvietila na preklad videohier. Keďže, ako autorka štúdie píše, preklad videohier je na Slovensku pre absenciu odborných článkov i videohier so slovenskou jazykovou podporou veľká neznáma, ide o pilotný výskum, pri ktorom využila kvantitatívne výskumné metódy. Prekladateľom i samotným hráčom predložila dotazník a pomocou ich odpovedí sa snažila preniknúť do danej problematiky a prísť na to, prečo na slovenskom trhu prevládajú buď profesionálne české, alebo amatérske slovenské preklady.

Beáta Macková v príspevku aplikuje tri fázy prekladateľského procesu J. Levého na dabingový preklad a podrobne interpretačne analyzuje preklad a úpravu audiovizuálneho diela *Kráľova reč*. Keďže mala pri výskume k dispozícii upravený preklad od samotnej prekladateľky, čitateľ presne vie, komu prisúdiť šikovné i kostrbaté riešenia. Autorka v príspevku navrhuje aj vlastné riešenia problematických pasáží a poukazuje na dôsledky nedodržania prekladateľskej koncepcie alebo na dôsledky jej absencie. Jej zistenia poukazujú na význam dôslednej prekladateľskej prípravy.

Dvojnásobný laureát Prekladateľskej univerziády v kategórii umelecký preklad Matej Martinkovič čitateľom *Prekladateľských listov* tentoraz prekladá príspevok, v ktorom hodnotil intertextualitu v poviedke Lorda Dunsanyho *Carcassonne* a systém intertextuálnych vzťahov následne prehľadne znázorňuje pomocou schémy. Autor v príspevku tiež hodnotí, do akej miery vplývali dané texty na jeho preklad zvolenej poviedky.

Lucia Podlucká v príspevku pomocou kvalitatívnych a kvantitatívnych metód skúma špecifickú lexiku v diele R. Dahla *Kamoš obor*. Porovnáva počet jednotiek špecifickej lexiky v origináli i v preklade a skúma, či je ich počet rovnaký a či bola zachovaná rovnaká rozmanitosť slovotvorných postupov ako v origináli. Zaujímajú ju tiež, či má výber rovnakého, respektíve odlišného slovotvorného postupu nejaký vplyv na kvalitu prekladateľských riešení.

Lívia Schlencová v príspevku predstavuje úvodnú sondáž do prekladu dystopickej literatúry. Pomocou kvantitatívnych výskumných metód skúma súvislosť medzi respondentovým vzťahom k čítaniu a vedomosťami a vzťahom k dystopiami. Zameriava sa aj na problematiku recepcie dystopickej prekladovej literatúry, pričom sa usilovala zistiť, či respondenti radšej čítajú originál alebo preklad a ak preklad, či slovenský alebo český.

V poslednom článku Kristína Svrčková poskytuje zatiaľ málo rozpracovaný náhľad do procesu translácie v divadle a prispieva tak k formovaniu jej prvotnej

teórie. Na základe ideálneho procesu translácie vyhodnocujeme dotazník, prostredníctvom ktorého zisťovala, ako translácia v slovenskom divadelnom kontexte prebieha. Na základe výsledkov z dotazníkov od zadávateľov prekladu, prekladateľov a titulkárov vypracovala nový model translácie v slovenskom divadelnom prostredí.

Okrem zaujímavých a inšpiratívnych článkov publikujeme v zborníku už tradične aj víťazné preklady z 22. ročníka Prekladateľskej univerziády organizovanej Literárnym fondom.

V sekcii umeleckého prekladu prišlo do súbehu 42 súťažných prekladov, teda o štyri menej než predošlý rok. Z toho bolo 30 prác z anglického jazyka, tri práce z ruského jazyka, po dve práce zo španielskeho a z francúzskeho jazyka a po jednej práci z rumunského, talianskeho a maďarského jazyka. Okrem toho v kategórii teória a kritika prekladu súťažili 2 práce. Z toho do verejného kola postúpilo 13 súťažných prác. Univerzity boli z hľadiska počtu prihlásených zastúpené takto: Univerzita Mateja Bela 13 prác, Univerzita Konštantína Filozofa 12 prác, Univerzita Komenského 11 prác, Prešovská univerzita 2 práce, Vysoká škola múzických umení 2 práce, Katolícka univerzita v Ružomberoku 1 práca a Ekonomická univerzita 1 práca. V zborníku uverejňujeme šesť najlepších ocenených prekladov.

Do sekcie odborného prekladu prišlo v roku 2017, žiaľ, len 8 súťažných prác, teda až o 19 menej než v predošlom roku. Z toho všetky práce boli z Univerzity Komenského v Bratislave. Jazykové členenie súťažných prác bolo takéto: po tri práce z anglického a nemeckého jazyka a po jednej práci zo španielskeho a z ruského jazyka. Vzhľadom na rekordne nízky počet prihlásených prekladov boli do verejného kola pozvaní všetci študenti. V zborníku uverejňujeme štyri najlepšie ocenené preklady.

Translatológia sa stále vyvíja, pribúdajú v nej nové typy prekladu a neprebádané oblasti na výskum. Tešíme sa, že študenti a doktorandi si ich prostredníctvom svojich pedagógov všímajú, skúmajú ich, a tak formujú základy ich teórie a kritiky. Veď kto už je lepším adeptom na výskum „mladých“ typov prekladu ako mladá krv. Veríme, že nadšených mladých teoretikov prekladu i prekladuchtivých študentov, ktorí sa budú zapájať do Prekladateľskej univerziády, bude v budúcnosti len pribúdať, a tak sa bude slovenská teória, prax a kritika prekladu naďalej plodne vyvíjať a prehlbovať.

Lucia Paulínyová